

Трибуна вільного
українського слова
на вільній
американській землі

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

український щоденник

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HENDERSON 4-0237
УНЧ: HENDERSON 5-8740

PIK LXII. Ч. 210. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ-СІТІ І НЬЮ-ІОРК, ВІВТОРОК, 1-ГО ЛИСТОПАДА NOVEMBER 1, 1955. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 210. VOL. LXII.

В НАЙБЛИЖЧОМУ ТИЖНІ ПРЕЗИДЕНТ, МАБУТЬ, ЗАЛИШИТЬ ШПИТАЛЬ

АЙЗЕНГАВЕР ПІДТРИМУЄ ФАРМЕРСЬКУ ПРОГРАМУ БЕНСОНА; ЛІКАРІ СТВЕРДИЛИ, ЩО ПРЕЗИДЕНТОВЕ СЕРЦЕ НЕ ЗБІЛЬШИЛОСЯ

Денвер, Колорадо. — Видукування президента Айзенгавера відбувається згідно з передбаченими лікарями, і пацієнт починає чораз більше працювати над державними справами. Він по раз перший під час недуги зайшов без допомоги інших осіб до своєї лазні. Досі Президент самостійно ходив тільки по своїй кімнаті. Гадають, що впродовж найближчого тижня стан здоров'я Президента так поліпшиться, що він зможе сам зійти сходами вниз та пізніше без допомоги інших осіб відвідати свою ферму в Геттсбургі, де буде відбуватися даліше видужування. В невідомо Айзенгавер разом з своєю дружиною був на фізичній в шпитальній аудиторії, малював Скелетті гори та слухав музику. В невідомо розмовляв також зі своїм молодшим братом д-ром Мілтоном Айзенгавером. Про поліпшення стану здоров'я Президента свідчить і те, що йому лікарі дозволили по раз перший під час недуги їсти впровай бекон, щоб заохотити людей до більшій консумції свинини, як про це просив секретар рільництва Бенсон. — Президент прийняв в суботу на окремій конференції секретаря рільництва Едву Тефта Бенсона. Після цієї 30-хвилинної конференції опубліковано заяву Президента про те, що він продовжує отримувати допомогу фермерів для підтримки ціни на їхні продукти.

Новленд остерігає перед пактом безпеки

Вашингтон. — Провідник республіканської меншості в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд звинувачує уряд за нехотування з Совеми пакту про безпеку, поки СССР не звільнить своїх сателітних держав. Новленд кілька разів підкреслював у своїй промові, що він не погоджується з урядом, який перемовнює з Совеми про пакт безпеки. Новленд згадав Ялтинську конференцію з 1945 року і твердив, що англійська пропозиція про те, щоб з Совеми заключити пакт безпеки, викличе в повоєнних народів Східної Європи переконання, що їх хочуть другий раз зрадити (перший раз в Ялті). Сенатор Новленд казав, що ЗДА потребують вільної і об'єднаної Німеччини, але це, не мусить статися за ціну постійного повоєнного угорщини, Польщі, Чехословаччини, Румунії, Болгарії, Лотви, Литви і Естонії. Коли б ЗДА заключили з Совеми пакт про ненапад, то це було б "визнанням факту" комуністичної контролю в східній і середній Європі, і дало б комуністам можливість з більшою силою загрожувати Середньому і Далекому Сходу.

Труман не хоче виявити, кого підтримуватиме на номінаційній конвенції

Шикаго. — Бувший президент Труман розмовляв з бувшим демократичним кандидатом на президента Адлемом Е. Стивеноном і відмовився сказати журналістам, якого демократичного кандидата на президентів підтримуватиме на крайовій номінаційній конвенції в 1956 році. Труман сказав так: "Я не обцяю кого-будь підтримувати перед конвенцією. Сподіюся бути членом делегації стейту Місурі на конвенцію, але це зовсім не є моє завдання казати демократам, що вони мають робити". Вже давніше Труман кілька разів заявляв, що він підтримує кандидатуру Стивенона, але недавно під час візиту в швейцарського губернатора Аверела Гарримана бувший президент назвав Гарримана "генієм", який має всі дані на те, щоб бути президентом ЗДА. Прихильники Стивенона уважають, що Труман грав роль "ласкавого гостя", коли був у Гарримана, і на конвенції буде підтримувати Стивенона.

В АМЕРИЦІ

- Даремська Транспортна в Нью-Йорку думає закупити 500 нових вагонів для підземки за 51,000,000 доларів. Ці вагони курсуватимуть на лінії IRT і замінити старі вагони, що курсують на цій лінії від 1904 року.
- Департамент оборони на початку 1956 року почне до літкової служби 418 лікарів. В січні починуть до військової служби 119 dentistів.
- Меморандум Вільямсу (Канада) більшість 152-х голів відкинуто проєкт про те, щоб в невідомо кожна була влаштовувати спортивні ігри з комерційними цілями. Проти спортивних приватних ігор у невідомо голосували 34,485 осіб, а за — 34,333.
- До ЗДА прибув з Канади перший лорд англійської адміністрації і шеф штабу флоту Іра Маннгаттен, який конфіруватиме з шефом морських операцій адміралом А. Борком.
- Команда американської воєнної флотії планує збудувати новий автомобіль підводний човна.
- Даремська Транспортна в Нью-Йорку думає закупити 500 нових вагонів для підземки за 51,000,000 доларів. Ці вагони курсуватимуть на лінії IRT і замінити старі вагони, що курсують на цій лінії від 1904 року.
- Департамент оборони на початку 1956 року почне до літкової служби 418 лікарів. В січні починуть до військової служби 119 dentistів.
- Меморандум Вільямсу (Канада) більшість 152-х голів відкинуто проєкт про те, щоб в невідомо кожна була влаштовувати спортивні ігри з комерційними цілями. Проти спортивних приватних ігор у невідомо голосували 34,485 осіб, а за — 34,333.
- До ЗДА прибув з Канади перший лорд англійської адміністрації і шеф штабу флоту Іра Маннгаттен, який конфіруватиме з шефом морських операцій адміралом А. Борком.
- Команда американської воєнної флотії планує збудувати новий автомобіль підводний човна.

1918 1-го ЛИСТОПАДА 1955

Дня 1 листопада 1918 року Українська Національна Рада у Львові проголосила таку відозву до українського народу:

"Голосимо Тобі святу вість про Твоє визволення з віковичної неволі. Віднині Ти господар своєї землі, вільний громадянин Української Держави."

Дня 19 жовтня Твоєю волею утворилася на українських землях бувиної австро-угорської монархії Українська Держава і її найвища влада — Українська Національна Рада.

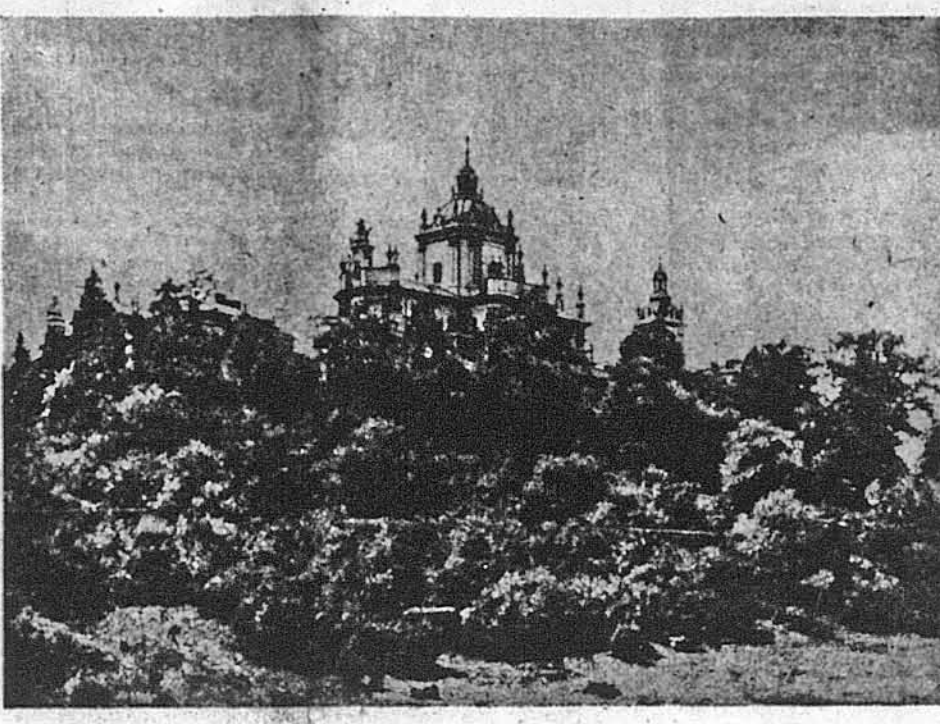
З цього дня Українська Національна Рада об'єднала владу в столиці місті Львові і на цій території Української Держави.

Український Народ! Доля Української Держави у Твоїх руках. Ти станеш як невіддільний мур при Українській Раді і відірвеш всі ворожі замаху на Українську Державу. Закни будуть установлені органи державної влади в законному порядку, українські організації по містах, політах і селах мають об'єднати всі державні, громадські, урядові і в імені Української Національної Ради виконувати владу.

Всі воляки української народності підлягають віднині виключно Українській Національній Раді і наказам установленій нею військової влади Української Держави. Всі воляки мають стати на її оборону...

Всім громадянам Української Держави без різниці народності і віросповідання заборучається громадянська, національна і віросповідна рівноправність.

Український Народ! Вси свої сили, все посилити, щоб укріпити Українську Державу!"

Свєген Маланок

Церква св. Юра у Львові

СОБОР

Вірності аж до крові дав нам примір святий Юрій Побідоносць. Митрополит Андрей (V. 1934).

Внизу бідра кривить злом,
Торгується глупота й зрада,
Вгорі ж побідний Юр епископ
Простромлює в'юнкого гада.

І гад конас і сизить,
І на той сик його безсилый
Негиста сила зустріть,
Розлюєна негиста сила.

І знов, гайтесь до газу,
І знов майструє маски й назви,
Щоб сийну загинить красу
Стигматами розквітліз ави.

Дарма. Над тисно скленіє,
Де вісність Божа тайно спіє,
Росте нестримно висогін
Панцероносний брат Софії.

Він стереже нагорний храм,
Ковгес невинний обнові,
Твердищу вірності вікам,
Твердищу вірності до крові.

І ось над суетою днів,
Де марна колотоз ловить,
Горить любови ярый гнів
І зрост мега, і мега молитви.

І в смуті лютой порі,
І в зострих блискавичній бурі —
Над містом тьм'яним, угорі,
Панує Переможець — Юрій.

ХВИЛИНА МОЛИТВИ ЗА ПЕРЕСЛІДУВАНІ ЦЕРКВИ І ХРИСТІАНСЬКУ УКРАЇНУ

В рамках всенародної акції відзначення трагічних дат — 25-ліття насильного знищення УАПЦ на Рідних Землях і 10-річчя утворення українських католицьких влади відбудеться дня 1 листопада 1955 року в усьому світі, де живуть українці, загальна хвилина молитви, в якій поєднаються всі українці в молитві за братів на Рідних Землях, за переслідувані Церкви, за владик і за священників, за їх терпіння і за відродження християнської України. У З'єднаних Державах ця хвилина молитви відбудеться 1 листопада о год. 8-й вечірці.

УКРАЇНЦІ НЬЮ-ІОРКУ ЗАПОЧАТКУВАЛИ СВЯТКУВАННЯ ЛИСТОПАДОВИХ РОКОВИН

Нью-Йорк. — Місцева українська громада, організована в своєму Комітеті Об'єднаних Українсько-Американських Організацій, започаткувала відзначення Листопадових Роковин окремою імпрезою, що відбулася в невідомо, 30-го жовтня, в залі Фешин Інституту о год. 7-й вечора. На програму імпрези, яку започаткував американським і закінчено українським національними гімнами, склалася коротка промова д-ра Володимира Каліни по-українськи і ав. Юрія Волинця поанглійськи, справове слово оперової співачки Марії Поліняк-Лисогір при фортепіановому аккомпаніменті Ольги Дмитрів, декламація арт. Богдана Падзіря "Україні", виступ хору "Думка" під диригентурою Ол. Микитюка та при частинному — фортепіановому аккомпаніменті Лесі Вахнянин-Кирпиченко і в другій частині, інсценізації "В Листопадову Ніч", приготованої Вол. Пашаровським на підставі п'єси Ол. Лугового і у виконанні артистів: В. Пашаровського, Ю. Шашаровської, І. Самонішиної, Е. Левицького та Я. Пінот-Рудакевича. П-ні Марія Лисогір виконала чотири композиції М. Гайворонського: "Сонце заходить", "Синя чічка", "Коліскаві пісня" і "Дума", а хор "Думка" відспівав: "Заспівай" ("Чи не тал червона калина") Гайворонського, "Засяло сонце" Недільського і в'язанку "Стрілецьким шляхом" Гайворонського. Публіка на жалі і сором, тільки частинно вповнилася залу. Імпрезу попередили того дня відвідувачі Панакхид за полтавця Героя у місцевих католицькій і двох православних церквах. Вшчєрт була вповнена зокрема церква св. Юра. Перед полуднем того дня міська Платова Станція мала в залі Народного Дому свій Листопадовий апель. Листопадним Роковинам були в голівній частині присвячені обидві українські телевізійні програми, п. Р. Маринювич в суботу і п. П. Мельника в невідомо ввечері.

"Російський ведмідь сміється, але він небезпечніший як будь-коли давніше"

Нью-Йорк, Н. П. — Бувший губернатор Нью-Йорку Томас Е. Дюї, який недавно вернувся з подорожі по світі, заявив на річному прийнятті для вшанування бувшого президента Теодора Рузвельта, що, хоч тепер "російський ведмідь сміється, але він небезпечніший як будь-коли давніше". Російські комуністи ста-

72 нові українські імігранти прибули до ЗДА

Нью-Йорк. — Транспортним кораблем "Дженерал Ленгфіт" прибуло до ЗДА в п'ятницю ввечері 26-го жовтня, разом 72-ох нових українських імігрантів, справжніх захочаючи ЗУАДК-ту. Корабель, що мав приїхати в середовище наслідком бурі на Атлантику. Між новоприбулими українцями були знову люди з різних кінців України, різного віку, полу, віросповідання і професії. Приїхали, між іншими, три українські лікарі: д-р Євген Грибович, що поїхав до Філадельфії, д-р Володимир Іванович, що від'їхав з дружиною до Стендін в Мішген і д-р Олександр Жиневський з дружиною і синами, що від'їхали до Сиракуз в стейті Нью-Йорк. Сикиталі, які прибули з Австрії, оповідали, що залишилися там ще поперх 4,000 українців, але лише половина їх охоплена рестрацією, бо решта перебуває досі ще по "баварських" господарствах. Новоприбулі з Австрії підтверджують відомий в ЗДА факт, що від часу підписання державного договору з Австрією всі тамешні імігранти живуть в нестерпній атмосфері неспокійності. Віткачам, які перебувають в Австрії, найбільше докучає в знаменні й закартунені такі австрійські комуністи і впливові соціалісти, які належать до урядової коаліції та які насправді підтримують всіми своїми силами комуністичну тезу, що комуністична революція можлива "розв'язати" репатріацією. Вси табори з вже тепер виключно в відданні австрійців і від особи таборового команданта залежить тамешна атмосфера й відносини. Вони справила допускати про-репатріаційні лекції й усяку комуністичну пропаганду. Комуністична агента та густо втиснулася в ряди австрійців і самих віткачів, що це дуже утруднює боротьбу з нею. Новоприбулі майже одностайно підкреслюють, що в цих теперішніх відносинах в Австрії величезну роль може грати ЗУАДК своєю моральною підтримкою та правовою опікою і порадою.

Збори Відділів УНС Філадельфії й околиці

Філадельфія. — В невідомо дня 30 жовтня відбулися у Філадельфії окружні збори Відділів УНСОую Філадельфії, Честеру і Вільмінгтону. У зборах взяли участь представники 17 відділів в числі 40 осіб. Проводила збори президія в складі: д-р В. Галан, пані О. Штогріні й Інспект. Бакані, як секретар. Після відкриття зборів обширну й змістову доповідь про Український Народний Союз, його діяльність і мету, як теж про актуальну сьогодні кампанію за приєднанням нових членів виголосив гол. секретар п. Григорій Герман. В справах організаційних горах, представлений гол. секретаром п. Германом, новий окружний організатор УНСО мгр. Скокчиляк, підкреслюючи, що перед УНСОуюм стоїть завдання з допомогою збіль-

У ЖЕНЕВІ ОДНІ ОДНИМ ЗАКИДАЮТЬ ПОРУШЕННЯ „ДУХА ЖЕНЕВИ“

Женева. — Женевська конференція не посулулась ні кроком вперед у справі об'єднання Німеччини й пафту безпеки для Європи. Англійський міністер закордонних справ МекМілан, який провів на засіданні в минулу п'ятницю 28 жовтня, відчитав текст „договору про безпеку при об'єднанні Німеччини“. Хоча Молотов заявив, що він „перестудіює“ той проєкт, проте зараз того самого дня і в наступну суботу повторив старі домагання, що їх ще в липні заявив був Бундгау, та додав нові, які стали цілком несприятливими для Заходу. Головне, Молотов домагався, щоб спершу, перед об'єднанням Німеччини, підписано загально-європейський пакт безпеки, в якому взяли б участь також Західні і Східні Німеччини. Західні держави окреслили це відразу, як посередств ствердження, що Німеччина має бути поділена на частини того лаху, себто на 50 років. Даліше, Молотов підкреслює, що об'єднання Німеччини „не може відбутися коштом жадної існуючої частини Німеччини“, й тому „соціалні та економічні реформи“, існуючі в Східній Німеччині, мали б зберегтися і надалі. Молотов відступив від свого попереднього становища, яке допускало німецьку армію під умовами, що Німеччині не належало до НАТО, і заявив, що взагалі в ніякій формі, також у ступеневому розвитку, не можна допустити до відторгнення ні-

Французький прем'єр Фор дістав знову вотум довіри

Париж. — Уряд Едгара Фора у Франції врятувався в останню суботу, 29 жовтня, коли то французький парламент, у голосуванні, що його зажадав був прем'єр Фор, був також його попередник, однопартієць Мендес-Франс. Зрештою, опозиція становила комуністи, соціалісти і праві де-голісти. Тепер французький парламент буде припинити темпом дебатовати над зміною виборчої ординації, щоб можна було застосувати її вже в найближчих виборах. Вони передбачені на 11 грудня ц. р.

Англійські науковці про вплив курення на виникнення пістряка легенів

Лондон. — Два англійські науковці Персі Стоке і Джан М. Кемпбелл це раз стверджують, що курення тютюну з однією з причин, які мають вплив на виникнення пістряка легенів, а також на виникнення великих міст є причиною більшого числа захворювань на пістряка легенів. Ці два науковці опублікували в „Бритишському Лікарському Журналі“ дослідження про 10,000 випадків смерті від пістряка легенів в трьох районах: сільському, міському і мішаному. Вони стверджують, що число смерті від пістряка легенів в сільському районі пропорційно зростало з числом викуваних цигарок кожного тижня. Число смертних випадків зростало на одну тисячу на кожних 13-ть цигарок, більше викуваних впродовж одного дня.

В СВІТІ

- Англійський губернатор на Кипрі, маршал Гарлінг заборонив іспирисним грекам святкувати 15-ті роковини відкриття Гресією ультиматуму Італії, а також святкувати іспирисним туркам святкувати роковини проголошення в 1922 році республіки в Туреччині.
- Моме Шаретт поїхав до Женеви, щоб говорити з Молотовом про загрозливу ситуацію, яка створилася на Середньому Сході наслідком закупки Єгиптом советської зброї, але західні часописи не верують в Ізраїльський успіх з розмов з Молотовим, хібащо Молотов запропонує окрему окремую канцелярію УНСОую, де члени УНСОую зможуть б в означений час погляджувати союзові справи, діставати інформації, пропагандний матеріал тощо. Така канцелярія могла б почати свою діяльність вже цього місяця.
- Англійський губернатор на Кипрі, маршал Гарлінг заборонив іспирисним грекам святкувати 15-ті роковини відкриття Гресією ультиматуму Італії, а також святкувати іспирисним туркам святкувати роковини проголошення в 1922 році республіки в Туреччині.
- Моме Шаретт поїхав до Женеви, щоб говорити з Молотовом про загрозливу ситуацію, яка створилася на Середньому Сході наслідком закупки Єгиптом советської зброї, але західні часописи не верують в Ізраїльський успіх з розмов з Молотовим, хібащо Молотов запропонує окрему окремую канцелярію УНСОую, де члени УНСОую зможуть б в означений час погляджувати союзові справи, діставати інформації, пропагандний матеріал тощо. Така канцелярія могла б почати свою діяльність вже цього місяця.
- Англійський губернатор на Кипрі, маршал Гарлінг заборонив іспирисним грекам святкувати 15-ті роковини відкриття Гресією ультиматуму Італії, а також святкувати іспирисним туркам святкувати роковини проголошення в 1922 році республіки в Туреччині.
- Моме Шаретт поїхав до Женеви, щоб говорити з Молотовом про загрозливу ситуацію, яка створилася на Середньому Сході наслідком закупки Єгиптом советської зброї, але західні часописи не верують в Ізраїльський успіх з розмов з Молотовим, хібащо Молотов запропонує окрему окремую канцелярію УНСОую, де члени УНСОую зможуть б в означений час погляджувати союзові справи, діставати інформації, пропагандний матеріал тощо. Така канцелярія могла б почати свою діяльність вже цього місяця.

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕДІРІШЕННЯ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Впродовж останніх 36 років не було ні одного числа "Свободи" з датою 1-го листопада, в якому не відзначено б галицьких рідних і в новій історії Галичини й однієї з найсвітліших дат в історії всієї України. Коли 2 травня 1848 року Головна Руска Рада проголосила у Львові єдність "галицьких русинів" з "15-мільйонним руським народом", то це був тільки перший вияв соборності українського духа, того соборництва, що мало тоді ще суто культурницький і романтичний, політично неясний характер, бо водночас та ж Рада домагалася ствердити в Галичині й Буковині окремі коронний край. 70 років, що минули від цієї дати до Листопадових днів у Львові — це і багато, коли рахувати, що це дві генерації, і мало, коли тямити, що 578 років тривало на тій землі чуже панування. З крапінкою етнічної маси, в якій залишилися тільки "хлоп і поп" і в якій кількості річний польонізаційний тиск урівнює мову навіть в домі греко-католицьких священників — єдиної інтелігентської верстви, що це залишилася народова — з тієї маси без політичного обличчя створилася впродовж 70 років нація, яка вхопила за зброю, проголосивши своє рішення бути суверенною. І тому піднесення сиво-жовтого прапора на львівському ратуші було останньою буквою в абетці, що її "а" промовила 70 років тому Головна Руска Рада.

Це — світла дата в історії всіх галицьких українців, і тому слухно річично святують її американські українці, які спершу склалися майже виключно з галицьких іммігрантів. Служило теж після воєнно-політичної прогрі у визвольних змаганнях 1918-1920 рр. з кола самих колишніх старшин Української Галицької Армії вийшла ідея — святкувати ці роковини не як похорон своїх збройних чинів, а як народний великий ідей, яка все ще живе і с надхненням сучасного й майбутніх поколінь. І тому слухно святкують Листопадівий зрив радісно, а не сумно, схиливши голови перед тими, що тоді полягли, але дивлячись на них, як на творчих піонерів, а не невдах, що блиснули, як метеор, і зникли без сліду. А що такий підхід до події 1-го Листопада 1918 року в Львові — єдино правильний, доказом цього є факт, що річично святкують цю дату і славимо її, як триумф духа галицьких українців.

Але не тільки регіональне свято однієї галицької вітки українського народу. Це — свято всіх українців на світі, бо акт Першого листопада доказав суцільну єдність усіх українців без уваги на те, хто з них під якою чужою окупацією перебував і як довго був відділений від інших українських земель державно-політичними кордонами. Ця суцільна єдність — це не тільки єдність мови й романтичного сентименту, але й єдність політичного ідеалу — бути разом в одній рідній, незалежній державі. І тому дата 1-го листопада 1918 року стоїть нарівні з датами 14 березня 1939 року, коли то карпатсько-український уряд проголосив самостійність Карпатської України, затверджену наступного дня карпатським сеймом, — і з датою 22 січня 1918 року, проголошення 4-го Універсалу. Очевидно, 4-ий Універсал був часом на самому початку, він був проголошений у Київському центрі всіх українських земель, і він був тим світлим дороговказом, що вказував остаточно ціль українцям в інших чужих державах. Але самостійницькі виступи наддніпрянських українців 22-го січня 1918 р., галицьких у поверх 9 місяців пізніше і карпатських аж в 11 років згодом — це все по суті той самий гін, те саме оформлення всеукраїнської політичної думки, вже не в теорії, у писаній програмі чи декларації, але в ділі підтриманому зброєю.

З приводу 1-го Листопада написано вже чимало і це будуть чимало писати — під різними аспектами, бо кожна велика подія мусить викликати різні рефлексії. До цих аспектів належить роль Галичини й галицьких українців в сумі надбав всієї української нації, зокрема для кристалізації української політичної думки і для спільних змагань за спільний державницький ідеал. До не вичерпаних же питань належить питання різних історичних умов, в яких прийшлося жити різним частинам однієї великої Землі Української під різними завоюваннями, — як одна завоювання дозволяла краще розвиватися українцям, інша гірше, інша цілком гальмувала той розвиток. У теперішній політичній ситуації такі міркування мають історично-аналітичний характер, а на перше місце виступає факт отого українського "переродження", що його підносять як квінтесенцію деякі теперішні політики. В листопаді 1918-го року Західна Україна словом і ділом передібрала, що хоче бути вільною і українською, а три місяці пізніше, 22-го січня 1919-го року, на Софійській площі в Києві вона разом долучилася до решою українського народу, який передібрив виразно й недвозначно, що він хоче жити у власній, самостійній, суверенній і від когось незалежній Україні.

Це було й є те останнє слово і діло українського народу. Воно й залишилося назавжди найвищою аксіомою його прагнень і змагань.

ВІДНОШЕННЯ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ДО ПРАВОСЛАВ'Я І ПРАВОСЛАВНИХ

Подана нижче стаття дир. Вол. Дорошенка є останнім розділом його більшого нариску "Митрополит Андрей Шептицький на тлі доби", написаного торік з нагоди десятиліття смерті Митрополита. Нарис цей складається з трьох окремих частин, що мають самостійне значення: I. "Від русина до українця під прапором УНР" — про те, яку вагу в житті й діяльності Митрополита мала ідея об'єднання Церков як привела вона його до українського табору та як зростає авторитет його серед галицько-українського громадянства від негати до загального признання; II. "Митрополит А. Шептицький і об'єднання Церков" — опублікована в останньому випуску журналу "Логос" (т. VI, кн. 2) III-тя, яка подана нижче.

Ред.
Це дві різні справи — першорядної чистоти, ідентична лінійна й чисто людська. Права православна греко-католицька Митрополит не по-людськи, православні українські інтелігентні на Наддніпрянщині, хоч як дуже зазрели на Наддніпрянщині збо-наго впливу петербурзького герарха православна віра від Синоду, все ж такі стоїть часу св. Володимира в своїй близько до православ'я шир-

СПОВНІМ СВОЙ ОБОВ'ЯЗОК

Від великих днів Листопадового Чину минуло 37 років. За той час пережили вже ряди нових поколінь, які не пам'ятають тих часів і подій. Та збройна боротьба українського народу і досі триває та буде тривати аж до оглянення повної волі українського народу, не дивлячись на величезні жертви, що приходиться складати.

Серед нас живуть ще перші учасники визвольних змагань, які є живим свідченням правди. Велика їх частина живе нормальним життям, але серед них і жертви, яким зобов'язали ми не тільки пам'яттю, але й поміччю.

Понад пів тисячі наших інвалідів все ще потребує нашої допомоги і опіки. Пам'ятаймо завжди, що вони безбедні в свої неможливі, хворі-окалічені, без надії на будучність.

Але вони не дають воїни наших визвольних змагань, що не падали свого здоров'я і наражали своє життя в виконанні найважливішого обов'язку.

УКРАЇНСЬКИЙ БІЙ ЗА ЛЬВІВ

Бій за Львів почався вже давно, ще з моменту його завоювання, що його єдиноті роковини відзначувало недавно. Не було на протязі віків одного десятиліття, щоб воно не велася — в тому чи іншому виді. Історія Львова — це одна довга, нескінченна черга воєнних подій — нападів, пожеж, боїв, облог і ще дошка хроніка тихой, безупинної боротьби української крові за здобуття, за утримання Львова за Україною.

В нашому столітті, за нашої пам'яті перший великий бій за Львів, що його завершенням став 1 листопада 1918 року, почався Шевченківським — сиво-жовто-синім — здвигом в червні 1914 року, першим великим походом галицького українства на Львів — столицю австрійського королівства Галиції і Людомерії на ділі польської сфери панування і по тому — коли почалася перша війна — вимаршем до бою перших пілків довгих століть українських збройних формувань — Українського Січового Стрілця. І Шевченківський здигом і Уесесі — це був перший український виклик: Ідемо на Львів! Так усвідомили, так зрозуміли його довголітні загартування Львова, готуючись до відпору нашого наступу.

В умовах воєнного безпросвіт'я — затяжних позиційних боїв на східному фронті не було місця на вияви боротьби за Львів. Але — не зважаючи на воєнний стан, спалахнула ця боротьба на мить в лютому 1917 року, коли польська вулиця виступила до бурхливих демонстрацій проти Берестейського миру, що за вістками деяких газет — віддавав Галичину в майбутньому Українській державі, і в березні 1917 р., коли українці Львова, відкутуючись на безземні події на Наддніпрянщині, єдналися з Києвом у єдину, велелюдну маніфестацію, замахали українським прапором і зісипали стіжками із написом "Вже воскресла Україна!"

Листопад 1918 року був за-

в'язку супроти Батьківщини, супроти нас всіх.

У дні місяця листопада, як кожного року, переводяться серед українського громадянства в ЗДА загальна збірка пожертв на Дар Українському Восконому Інвалідові. Всі прибутки з листопадових свят теж призначені на допомогу інвалідам. Живучи в вільному світі, масою можливість і спрону до безпечити кілька сот кол. українських військовиків, що потребують нашої допомоги.

В людському житті важливі чинники, а не слова. Вчинком, який винні ми героям українських визвольних змагань, — є активна допомога інвалідам. Тому в збірковій акції не може нікого з нас бракувати. Хто має в серці українські почування, — повинен допомогти щедрою пожертвою нашим колишнім воїнам.

Не звольніть з виконання цього священного обов'язку в доказ пам'яті про українських воїнів, окалічених на фронті боротьби за Україну.

І. П.
вершенням цього етапу боротьби за Львів, здійсненням кинутого в 1914 році визову. Те, що зробила у Львові горстка українського воїнства, здобувачи і роззброюючи гарнізони і встановлюючи українську владу в місті, окупованому ворогом на протязі довгих століть, не тільки фізично, але й духовно, — було чимось, чого не сподівалося і не чекало не тільки польський займаець (що був ним навіть на протязі австрійського часу), але чого не чекали, в що не раз не могли повірити і ми самі. Де ж уперше по довгих століттях українці галицької волости, хитрі Пальні — за визначенням Михайла Грушевського, — хлопці й сестри в загальному — взяли за зброю, щоб встановити не тільки у Львові, але в усій Західній Україні свою державну рацію. Не має ваги, і значення те, що Львова, Перемішля (що його здобував із горсткою воїнства Микола Сіман-Федюшка), чи інших міст не повелося вдержати. Листопадівий чин дав нам у висліді Українську Галицьку Армію, Західно-Українську Народну Республіку й акт соборності — день 22 січня 1919 року, коли воєдино злилися розділені віками всі українські землі.

Боротьба за Львів не припинилася навіть після закінчення воєнних дій. Перше Листопада — хвилює здійснення наших мрій: українські залоги в Цитаделі і по всіх загарбах український прапор на ратуші — перекинали ми всі і зберегли це пережиття глибоко в наших серцях. Не треба було ні щорічних святкувань, ні академії — кожен крок, кожен прохід по дорогому нашому місті пригадував нам Листопадові дні. Подіражені кулями мурі Цитаделі, пошти, Союзу, умуровані самим же ворогом в мурі церков українських шпалер і гранати, оборонні рови на Кайзервальді — все те нагадувало нам немигучість здійснити заповіт, замишений тими, що полягли за Львів, що пориналися його здобути. Почалася боротьба — тиха, щоденна, напо-

леглива і неспуща за відбудову знищених українських станових, за поновлення рідної української держави, за здобуття нових, зокрема, економічних позицій.

Історія Львова в перших повоєнних роках записала такі сторінки, як створення й удержання на протязі п'яти років тасного Українського Університету з усіма факультетами, єдиного, здійснення, в історії модерних часів. Підлітну військову підготову — вишкіл у воєнній школі зброєю й у веденні боївих акцій започаткувала теж у той час Українська Військова Організація, створена активними учасниками боїв за Львів і за Київ: Конавальцем, Мельником, Палисом, Сушком, Головинським та іншими.

В перше десятиліття Листопаду — дні 1-го листопада 1923 року — впад другий український визов: Ідемо на Львів! Це ж знову всупереч усім логічним міркуванням, всупереч — здавалося б — здоровому глуздові, всупереч великим очікуванням — по деякі роки українці замишляли свою волю бою з господарями Львова. Це знову на коротку мить замалює український прапор і на Високому Замку, і на Університеті і на залізничному головному дівріні у Львові. Це знову в удари з польською поліцією вдали перші стріли.

Дальші роки — це знову ж того черга боїв і поразок. Але — не зважаючи на останні, не зважаючи на переслідування, людські і матеріальні втрати, що були в тому сповиди мирного часу — український Львів ріс у силу. Українці здобували позицію за позицією: господарські станції росли і кріпилися, установи сильнішали, український елемент у Львові збільшувався. І коли прийшов третій етап боротьби за Львів — спривчення і приведення не нами, але зброєю нового ще гіршого для України потенційно чинника — гітлерівським Німеччини, то українці після знову ж коротко триваючого проголошення відновлення української державності мали вже не тільки всі важливі пости в Управі міста включно з посадином, але й усі торговельні станиці, що досі належали здіблещим чужинцям, перейшли в українські руки, в руки донедашніх сільських крамарів і кооператорів, що мали за собою блискучий досвід боротьби за економічне самовизначення українського села.

Сьогодні Львів під новим займанцем. Чужі військові залоги стоять на Цитаделі і в львівських гарнізонах. Чужа мова — хоч і поруч української, лунає по урядках й офіційно наше місто зветься навіть і в т. зв. українській мові не Львів, а Львов. На вулицях Львова багато чужих пришелиць — з московського Сходу, Сибіру. Але українська кров далі бореться за Львів. Північний у Львові в основному — український елемент, той, що прийшов із сіл, що пам'ятає добре не тільки листопадову українську трагедію, але й і походи Української Повстанської Армії, що постала з колишніх УВО й ОУН, що її командантом був львів'янин — Роман Шухевич.

Четвертий, останній етап боротьби за Львів почнуть вони — сьогоднішні українці Львова. Почнеться він в

НАЙМОЛОДША РЕСПУБЛІКА

У середу 28 жовтня ц. р. в столиці Південного В'єтнаму, Сайгоні, запропоновано республіку та її першого президента — Нго Дінга Діама. Це проголошення було безпосереднім і логічним наслідком плебіситу з 23-го жовтня, який відбувся в цій країні і в якому названий в'єтнамський дітч із високою європейською освітою та католицького віровизнання здобув світу перемогу. І хоч у тому плебісциті йшло ніби про вибір між особами, бо близько 5,500,000 управнених до голосування громадян дістали в руки дві світліни — Нго Дінга Діама і дотеперішнього голови В'єтнаму Бао Дай. Проте багато важливішою справою було одного з тих дічів "передерти" й викинути поза бор політичного життя, а другого виявити у політичній кар'єрі.

Пшло тут у першій мірі про далекогосяну й уперту боротьбу між міжнародним комунізмом, керованим в цій країні з Пейнгу, та в'єтнамським націоналізмом, що на нього ставив вільний світ, як на свою карту. Але боротьба проти комунізму до того часу не могла мати повного успіху, поки цей останній не демаргоно устоюював вільний світ з комунізмом, і, згідно з Ленінською наукою, представляв власне себе комунізм, як протиставлення націоналізму в боротьбі проти комунізму. В цьому випадку Бао Дай був встановлений Франції, яка 14 червня 1953 року проголосила бачу його головою цього В'єтнаму. Правда, Франція вбачала у ньому також союзника в боротьбі проти комунізму, сподівалася, що Бао Дай, колишній дічний володар Аннам, який в хаосі, що опанував був ту країну, абдикував у серпні 1945 року, — матиме популярність серед населення і буде не тільки зберігати В'єтнам у лояльності до Франції, але й успішно поборювати ворохобництво партизанку, тоді ще у початковій стадії. Однак, виявилось, що ці дві речі — колонія і вільна, спокійна країна — одна одну виключають.

Таким чином Бао Дай зораз більше спав до ролі виключно французького колоніального знаряддя, а його особиста пересічність і нездібність грати ролі національного лідера та керівного державного діяча — приспівали його політичне банкрутство. Ізучив слідом різних східних казків, він ставив понад усе особисту вигоду.

Час, коли прийде визволення цілої України: Києва, Харкова, Ужгорода, Чернівців, Луцька і Краснодару коли впадуть у вуличний порох чужі червоні прапори займачів, коли розспалиться чужі московські пам'ятники і коли українці-воїни з усіх сторін світу — московських займачів в Європі, Азії — вернутися на рідну землю, щоб як колись — учасники Листопадового чину, що поверталися виснажені й обдірані з далеких фронтів — встановити разом з українським селянством і робітництвом вже єдину для всієї України державу — республіку.

Б. Кравців

ЛИСТОПАДОВА МІСТЕРІЯ

Вдягнулось місто в червоний (листопад), Як і тоді — у той прекрасний час, Коли обігались кулі на народі, Вогнем розприскуючи (раз-у-раз; Коли з піснями про калину (в лузі Із піль далеким вітер туту ні І кидав дим, захопаний в ція (гузі, Коня доєднали, смілий Гімназист; Коли дівчина, вийшовши (по воду, Дивилась довго на стіжани (доріг, З яєних очей злетів порив (до сходу І сум росинкою до вія приліг. Чудовна час безмежного (порив! Десь між галлопом кірпів поля (желе, А вітер прапором розліз (гріву... І знову синіє ти, (прекрасний сніг, І знову місто в прапорах (жасравих, І знову в'ється малиновий шлях; Здається, ось з-за міста, (з-за застави Прийде хтось близький (хто у серці лаг.

І ваче коні копитами дзвонять, Дівчина хусткою замала (з вісна, — І, вслуханий у давший, (світлий гоми, Коня виводить хлопця тайома.

І ваче ідемо когось у тихій тузі, І ваче ідемо в кіньку — весну, Що похилилась, мов калина (в лузі, Та що її — калину підіймути. І ваче знову грають кулемети, І розприски стріля, світ кулі, І загорілись червоною багнеті В осінніх сонці (в золоті дерев.

І враз так дуже хочеться (поширити, Чолом припавши до холодних (шиб, Що це вони ідуть в шинелях (сірих, Що їх запал — живий, (це не погіб.

ОСТАП ТАРНАВСЬКИЙ

ми тоді глуд, коли буде гарантія, що в північній комуністичній частині запанують умовини, при яких виборці не будуть боїтись голосувати згідно з своїм переконанням. А вести переговори з комуністами він взагалі відмовився.

Для Франції, яка підписала договір з комуністами, така ситуація незручна, і вона натискала на Нго Дінга Діама, щоб поступився з свого становища. Так само Англія вважала, що становище Нго Дінга Діама дискредитує посередницьку роллю, що її грав тоді в Женеві Ідеа. Але вислід недовгого плебіситу змусив Лондон і Париж дивитись іншими очима на цього в'єтнамського діяча. Во англії й франції такі рахунок з волею народу й шанувати вислди загального голосування, особливо, коли зпють, що ці вислди неспівзвучні. Таким чином Нго Дінг Діама, з ним і цілий Південний В'єтнам великою мірою скріпили свій авторитет у міжнародному світі і відразу стали самостійним політичним чинником. Тому проголошення Південно-В'єтнамської республіки треба вважати за поразку комуністів у їх намаганнях захопити легко й швидко Південний В'єтнам під своє володіння. І коли у французькому парламенті противники прем'єра Фора використовують цю подію для його поборювання, то все ж, з ширшого міжнародного аспекту, це була позитивна подія, як поважний удар по комуністичних планах.

Найважливіше завдання всіх унітарних заходів, — казав він, — мусить полягати в тому, щоб змінити думку наших східних відокремлених братів у тому напрямі, щоб вони самі вважали за бажане і прагнули з'єднання з осередком католицької Церкви. Те, що в цьому напрямі могло б бути досягнене, було б тисячу разів важніше, ніж будь-які індивідуальні навірення. Якщо й здобувається якась кількість окремих індивідуальностей, то це сягається часто такими способами, які відштовхують від Церкви загаль нез'єднаних" (див. ст. 135 брошури д-р С. Варана, який подає ці слова Митрополита за працею д-р Е. Віттера "Візантія й Рим у боротьбі за Україну").

Великою увагою оточив він і славного нашого малайра і вченого хеміка Петра Холодного, якого дуже шанував за його талант. Проф. П. Холодний ставився до греко-католицької Церкви як до рідної і багато попрацював для прикрашення її святим. Досить згадати його чудовий іконостас і розпис стін каплиці Духовної Семінарії, образи й вітражі Успенської Церкви. Ректор Духовної Академії, пізніший наступник Митрополита Андрея, о. Йосип Сліпний оповідав мені по смерті Холодного, що який він помер був у Львові, то св. Юр улаштував би йому величавий похорон. Додамога Митрополит і другим малайреві наддніпрянцеві покійному Василеві Дидиновичу.

В останньому часі Митрополит, скільки міг, допомагав відомому архітекторові-малайреві Василеві Кричевському, котий він перебував у Львові, втілюючи за нимців перед більшовиками.

Проф. Іван Огієнко був частим гостем Митрополита, який пізніше у своїх листі до

